

**Policijska uprava
primorsko-goranska**

SIGURNOST U TURIZMU

UVOD

Poštovani djelatnici u turizmu,

Primorsko-goranska županija sa svojim prirodnim i kulturnim bogatstvima te s povoljnim prometnim položajem jedna je od najraznolikijih županija u Republici Hrvatskoj. Sastoji se od gorskog, primorskog i otočnog područja. Prostire se na 3 588 km² površine zapadnog dijela Hrvatske, a u Županiji prema zadnjem popisu živi 296 195 stanovnika.

● GRADOVI
● OPĆINE

Policajska uprava primorsko-goranska po svojoj teritorijalnoj nadležnosti identična je granicama Primorsko-goranske županije s kojom surađuje u brojnim segmentima. Suradnja u cilju sigurnost ljudi i imovine je zasigurno među najvažnijima.

U Primorsko-goranskoj županiji jedna od glavnih gospodarskih grana je turizam. Prirodne raznolikosti te bogatstvo kulturnih sadržaja i sve bogatija ponuda privlače brojne turiste cijelu godinu. Ipak, turisti su najbrojniji tijekom ljetne sezone, u razdoblju od lipnja do rujna. Tada se broj osoba koje borave na ovom području, u odnosu na broj stanovnika višestruko povećava. Uz one koji našu Županiju posjećuju s dobrim namjerama - da je upoznaju, promoviraju drugima, odmore se i zabave, neminovni su i oni čije su namjere bitno drugačije. Poznato je da turisti osjećaj sigurnosti navode kao jedan od najvažnijih razloga pri odabiru destinacije za odmor. Znamo da našu zemlju u cjelini, pa tako i našu Županiju brojni gosti prepoznaju kao sigurnu destinaciju koja time zadovoljava najviše europske sigurnosne standarde.

Kriminalitet u turističkoj sezoni odnosno na područjima turističkih destinacija javlja se kroz porast kaznenih djela protiv imovine. Ova kaznena djela pojavljuju se i inače tijekom godine, ali zbog ponešto drugačijih okolnosti, kroz navedeno razdoblje njihova je manifestacija povećana. Okolnosti koje pogoduju razvoju kriminaliteta i utječu na sliku stanja sigurnosti u turističkoj sezoni, između ostalih jesu: pogodnosti prostora za izvršenje kaznenog djela, slaba ili nikakva fizička i tehnička zaštita, dobro kamufliranje počinitelja kaznenog djela i njegovo stapanje s masom, bogata turistička klijentela, ali i nemarnost gosta prema vlastitoj imovini kao i nemarnost pružatelja usluga u pogledu investiranja u sigurnost.

Najčešći oblici kaznenih djela koja se događaju u turističkim mjestima za vrijeme trajanja turističke sezone odnose se na kaznena djela krađa, teških krađa, teških krađa provaljivanjem i drskih krađa, a poglavito su navedenim djelima opterećena kupališta, plaže i kampovi te objekti koji pružaju usluge smještaja gostiju kao što su hoteli, moteli, apartmani i drugo. Osim toga, tijekom turističke sezone autobusni i željeznički kolodvori, brodska pristaništa te sredstva javnog cestovnog, pomorskog i željezničkog prijevoza zbog povećanog broja ljudi i gužvi postaju pogodna mjesta počiniteljima za krađu putničke prtljage, ali i za džepne krađe prilikom kojih turisti najčešće ostaju bez osobnih dokumenata, gotovine, kreditnih i bankovnih kartica i sličnih predmeta.

Održavanje i unaprjeđenje slike o sigurnoj destinaciji nije posao samo policije već i svih onih koji na bilo koji način dolaze u kontakt s turistima za vrijeme njihova boravka na našem području. Upravo zato velik značaj imaju preventivne aktivnosti koje mogu poduzeti svi subjekti koji pružaju usluge u turizmu kako bi što bolje zaštitili svoje goste od neželjenih posljedica.

Kako bi se dobila što jasnija predodžba o tome koje preventivne aktivnosti poduzeti, na što obratiti pozornost odnosno na koji način ispraviti uočene nedostatke iz prethodnih razdoblja pripremili smo niz smjernica i preporuka koje vam mogu biti korisne u prevenciji štetnih događaja i pojava u raznim segmentima turističkih djelatnosti.

1. Što je turistički kriminalitet i koja su mu obilježja

Kriminalitet u turističkoj sezoni očituje se u porastu broja kaznenih djela koja se inače pojavljuju tijekom cijele godine. Najizraženiji je u kaznenim djelima protiv imovine, gdje su na prvom mjestu su krađe i teške krađe.

Kaznena djela razbojničkih krađa, razbojništva i prijevare, kao i kaznena djela protiv spolne slobode i spolnog ćudoređa također imaju svoj utjecaj na stanje sigurnosti pogotovo ako su žrtve ovih kaznenih djela strani državljani.

Početak turističke sezone dolazi do masovnije pojave kaznenih djela krađa i teških krađa u objektima koji služe za pružanje usluga u turizmu, primarno usluga smještaja boravka, kao što su moteli, hoteli, apartmani, kampovi, kupališta i plaže.

1. 1. Krađa

Kazneno djelo krađe u odnosu na počinjenje prema mjestu i vremenu može se razvrstati u dvije osnovne grupe:

a) kaznena djela počinjena tijekom turističke sezone u turističkim mjestima:

- krađe po kupalištima, plažama i kampovima (otvoreni prostor),
- krađe po hotelima, motelima, apartmanima i drugim objektima koji pružaju usluge u turizmu.

b) kaznena djela koja se pojavljuju tijekom cijele godine i na cijelom području, a nastupanjem turističke sezone njihov broj se povećava:

- krađe putničke prtljage u sredstvima javnog cestovnog, pomorskog i željezničkog prometa te na autobusnim, željezničkim kolodvorima i brodskim pristaništima,
- krađe s i iz motornih osobnih vozila,
- džepne krađe.

1. 1. 1. Krađe po kupalištima i plažama

Statistički pokazatelji ukazuju na manji broj krađa počinjenih na kupalištima negoli na plažama iz čega je vidljivo da organizirani oblici zaštite itekako mogu ostvariti svoje ciljeve. Na kupalištima je evidentiran veći broj kaznenih djela „teških krađa provaljivanjem“ u odnosu na plaže, a razlog tome je što kupališta posjeduju popratne objekte, kabine, garderobe i slično. U neposrednoj blizini plaža česte su provalne krađe u osobna vozila.

Kada govorimo o krađama na kupalištu one su najčešće na terasama za sunčanje ili iz nezaključanih garderoba, kabina za presvlačenje i otključanih popratnih objekata. Na ulazu u kupališta istaknute su obavijesti da se novac i vrijednije stvari odnosno predmeti deponiraju na osiguranim mjestima. Osobe koje se ne obaziru na ove obavijesti već sa sobom nose dragocjenosti na terasu kupališta i ne vode računa o svojim predmetima, vrlo lako postaju žrtve kradljivaca.

Broj ovih kaznenih djela znatno se povećao s obzirom na sve veće korištenje suvremenim aparatima kao što su fotoaparati, kamere, mobiteli, dok se kao ostali predmeti krađa i dalje pojavljuju novac, nakit od plemenitih metala, ručni satovi i drugo.

Krađe po plažama predstavljaju jedan od većih problema obzirom na elemente masovnosti kako područja plaža tako i njihovih posjetitelja te nedostatka sustava organizirane zaštite. Posjetitelji plaža najčešće ostaju bez svojih odjevnih predmeta, novca, dokumenata i drugih dragocjenih predmeta, jer vlastitom nepažnjom svoje stvari ostavljaju bez adekvatnog nadzora.

1. 1. 2. Krađe po hotelima i apartmanima

Najčešći načini koje počinitelji u ove turističke objekte koriste jesu:

- uskakanje kroz otvorene prozore i vrata prizemnih prostorija
- korištenje nepažnje osoblja hotela
- korištenje poznanstva s osobom smještenom u objektu
- korištenje nemarnosti gostiju

Ulazak u unutarnji prostor hotela događa se najčešće u vremenu koje je predviđeno za organizirani doručak, ručak i večeru. U takvim prilikama gost hotela namjerno ili zbog žurbe ostavlja otvorena vrata hotelske sobe, nerijetko i ključ u bravi misleći kako su soba i predmeti u njoj sigurni.

Kada je riječ o recepciji, počinitelji najčešće koriste zauzetost recepcionara koji je zaokupljen prijavom i informacijama veće grupe gostiju ili je pak kraće vrijeme odsutan iz prostora recepcije.

Počinitelji su često odjeveni kao turisti, nose stvari i predmete koje i gosti nose sa sobom na i s plaže ili kupališta. Također, koriste poznanstvo s gostom, često i prilikom pružanja seksualnih usluga te nakon toga gosta pokradu, a iskoriste okolnosti da počine krađu i u drugim dostupnim sobama hotela koje su bez nadzora.

Dio osoblja hotela također mogu biti počinitelji krađa na štetu gostiju, pogotovo u slučajevima kada gosti uslijed svoje nemarnosti na lako dostupnim mjestima u sobi ostavljaju vrjednije predmete.

I sami gosti javljaju se kao počinitelji. Među njima ima tzv. profesionalaca koji boravak u hotelu prijavljuju i isključivo koriste u svrhu krađa i onih koje prilika čini lopovom. Nerijetki su slučajevi i kada gosti hotela krađu sitan inventar hotela. Prilikom rutinske kontrole u zračnoj luci kod takvih gostiju pronalaze se veće količine sitnog inventara (pribor za jelo i slično).

1.1.3. Krađe po kampovima

Uz krađe na plažama, drugo mjesto po brojnosti zauzimaju krađe u kampovima, a čemu može pogodovati niz okolnosti. Jedan od najčešćih elemenata je slaba gotovo nikakva usluga organizirane zaštite u smislu unutarne čuvarske službe od strane vlasnika kampa. Sama lokacija kampa najčešće je u pošumljenom dijelu uz obalu mora izvan naselja, a ukoliko to područje nije ograđeno dolazi do još većeg rizika od počinjenja krađe.

U kampovima se u pravilu boravi u kamp kućicama i šatorima koji su najčešće otvoreni, a sami šatori imaju inače slabu zaštitu u vidu patent zatvarača. Nemarnost samog gosta prema vlastitim predmetima također može biti jedna od pogodnosti koju kradljivac zna iskoristiti. Predmeti se često ostavljaju izvan šatora ili kamp kućice i tako su dostupni svakome.

Kradljivci u kampovima koriste priliku kada su gosti na kupalištima i plažama, a tijekom noći kada odlaze na zabave, priredbe, šetnje i slično. Također krađe se događaju i tijekom noći dok gosti spavaju.

Uz kradljivce koji dolaze izvana, krađe mogu činiti i gosti unutar samoga kampa, ali i zaposlenici u kampovima.

1.1.4. Krađe na mjestima za zabavu

Mjesta predviđena za zabavu u turističkim mjestima su zaista raznolika i nalaze se na otvorenim i zatvorenim prostorima. Najčešće su to trgovi, plesne terase, caffè barovi, noćni klubovi, disco klubovi, casino klubovi i druga mjesta za zabavu.

Na ovim mjestima krađe najčešće čine manje grupice počinitelja ili pak pojedinac usko specijaliziran za vršenje kaznenog djela na ovakvim mjestima. Dok dio grupice zabavlja potencijalne žrtve kaznenog djela (na primjer, pozivom na ples, na drugi dio mjesta za zabavu, na osamljeno mjesto, prekomjerna konzumacija alkohola i drugih opijata i slično), ostatak koristi nepažnju zabavljenih osoba i protupravno prisvaja njihove predmete koji su ostavljeni bez nadzora.

1. 1. 5. Krađe plovila i opreme s istih

Jedan od vidova rekreacije turista je i zabava i opuštanje na moru na gumenim čamcima i gliserima. Ova plovila mogu se iznajmiti kod ovlaštenih tvrtki ili se pak nude u najam od neovlaštenih osoba u tzv. „crnom čarteru“. Dio turista svoja plovila doprema na motornim vozilima do destinacije boravka za vrijeme trajanja godišnjeg odmora.

Najčešće se s plovila krađu brodski motori i dijelovi unutarnjih motora u vidu skupocjenih elisa. Što se tiče krađe samih plovila najčešće su to gumeni čamci.

1. 1. 6. Krađe predmeta iz i s vozila

Tijekom turističke sezone na područje Primorsko-goranske županije dolazi veliki broj vozila što ujedno povećava mogućnost počinjenja krađe gdje je objekt krađe vozilo. Iako su ova kaznena djela prisutna tijekom cijele godine, povećanje se ipak bilježi za vrijeme trajanja turističke sezone.

Ono što pogoduje činjenju krađa iz i s vozila je svakako nemarnost ili lakomislenost gostiju jer svoja vozila ne zaključavaju i na taj način predmeti iz vozila postaju lak plijen počinitelja. Također, parkiranje vozila izvan naselja, na neosiguranim parkiralištima, ali i na mjestima kao što su: ilegalni kampovi, uzduž prometnica i na neosiguranim parkiralištima mogu pogodovati kradljivcima.

1. 1. 7. Džepne krađe

Počinitelji džepnih krađa su isključivo specijalizirani za tu vrstu kaznenih djela i koriste gužve i mjesta gdje boravi veći broj ljudi. Najčešće je to na željezničkim i autobusnim kolodvorima, trajektnim i brodskim pristaništima, a nerijetko i u zračnim lukama. Džepari uz gužvu i metež na takvim mjestima koriste i nervozu turista uzrokovanu neizvjesnošću polaska, brigom oko osobnih stvari i obitelji, ali i eventualnu alkoholiziranost i naivnost turista. Oni vrlo dobro znaju da gosti na odmor nose veće količine gotovine ili pak kreditnih kartica s pripadajućim PIN-ovima.

Džepari se zadržavaju i na područjima većih turističkih mjesta gdje koriste gužve u trgovinama, ugostiteljskim objektima, u sredstvima javnog prijevoza i svim drugim mjestima gdje se kreće veći broj ljudi, a samim time i materijalnih dobara. Nošenje novčanika u zadnjem džepu hlača koji nije zatvoren ili u otvorenim torbama, okolnosti su koje pogoduju krađi.

Oni koji ostanu bez novčanika često nisu sigurni da li su pokradeni ili su svoje predmete izgubili.

1. 2. Teška krađa

Teška krađa je složeniji i teži oblik kaznenog djela krađe.

U turističkim mjestima tijekom turističke sezone karakteristični su sljedeći oblici teških krađa provaljivanjem odnosno provala, a uvjeti koji pogoduju počinjenju su vrlo slični kao i kod kaznenog djela krađe:

- provale u objekte uslužno, ugostiteljskog i smještajnog karaktera u turizmu,
- provale u garderobne kabine i druge objekte na kupalištima,
- provale u kampere, kamp kućice-prikolice i šatore,
- provale u vozila.

1. 2. 1. Provale u objekte uslužno, ugostiteljskog i smještajnog karaktera

Navedeni objekti su pravi mamac za počinitelje profesionalce kaznenih djela teških krađa provaljivanjem u turističkim mjestima za vrijeme turističke sezone.

U ljetnim mjesecima vrata i prozori su često otvoreni što pogoduje kradljivcima koji tako vrlo lako mogu ući u prostoriju i iz nje se kretati po cijelom objektu. Česti su i slučajevi kada se provalnici, tzv. alpinisti koriste olucima, gromobranima na fasadi i slično ili penjući se uz drvo ili zid dolaze do vrata ili prozora kroz koje ulaze u objekt.

Počinitelji se lako mogu domoći i originalnih ključeva prostorija posebice ukoliko su oni bez nadzora dostupni na recepciji ili u prostorijama za pomoćno osoblje. U prostorima gdje su postavljene sofisticirane brave, protuprovalne ili čak brave s magnetskim – digitalnim zapisom provale su vrlo rijetke, a ukoliko se i dogode počinitelji forsiraju vrata na kojima čine štetu koja može biti i veća nego što je vrijednost predmeta koje je prisvojio.

Nesmotrenost gostiju i samog osoblja objekta uvelike olakšava posao počiniteljima ove vrste kaznenog djela jer takvim ponašanjem štete u prvom redu sebi samima nanoseći materijalnu i emocionalnu štetu te štetu ugledu objekta.

1. 2. 2. Provale na kupalištima

Popratni objekti na kupalištima česta su meta provalnika, a to su najčešće garderobne kabine, kiosci, ugostiteljski objekti te rashladne vitrine za sladoled i napitke.

Ove provale najčešće se čine tijekom dana dok su u kabinama odloženi predmeti gostiju. U ostale objekte na kupalištu pretežno se provaljuje noću.

1. 2. 3. Provale u kampovima

Provale u kampere i kamp kućice su manje brojne od provala u šatore, a najčešće se krade nakit i novac, ponekad samo tehnički predmeti, ponekad se na meti provalnika nađu svi dostupni predmeti.

Ukoliko je kamp ograđen i ima uređenu unutarnju čuvarsku službu, što je vrlo rijetko, broj kaznenih djela sigurno će biti manji u odnosu na mjesta gdje to nije uređeno.

1. 2. 4. Provale u vozila

Provale u vozila čine jedno od brojnijih kaznenih djela, a uvjeti koji im pogoduju su slični onima koji su prezentirani u krađama u i s vozila.

Osim korištenja tjelesne snage, provalničkog alata i prethodno pribavljenih originalnih ključeva vozila, provalnici mogu razbiti prozorska stakla te tako stvoriti uvjete za krađu iz vozila.

1. 2. 5. Drske krađe

U počinjenju kaznenog djela počinitelj zna biti vrlo drzak, bezobziran i opasan u svrhu ostvarenja svoga cilja, a to je posebno prisutno kod tzv. drske krađe. Najčešći načini počinjenja:

- otimanje ručnih torbica i novčanika iz ruku,
- ušuljavanje u otvorene prostore gdje spavaju gosti,
- otimanje ogrlica i narukvica,
- otimanje mobitela, kamera, foto aparata i drugih tehničkih predmeta iz ruku.

Mračnije šetnice i parkovi su česta mjesta gdje kradljivci prilaze najčešće ženskim osobama ili osobama starije životne dobi. No, drski kradljivci „djeluju“ i na mjestima gdje je veća frekvencija ljudi.

Ulaženje i ušuljavanje u otvorene objekte dok gosti spavaju najčešće se evidentira u kampovima, ali i u prizemnim objektima apartmana, hotela, obiteljskih kuća i dr. Ovo je sve učestaliji način koji dobro ukazuje na dozu drskosti počinitelja.

Ovaj oblik kaznenog djela evidentiran je i na cestovnim, željezničkim i brodskim pristaništima, npr. gdje turist uslijed iscrpljenosti i umora zaspi, a počinitelj mu ukrade nakit s vrata, ruku ili iz unutarnjih dijelova odjeće i džepova.

2. Strani državljani kao počinitelji

Najčešći oblici kaznenih djela koje čini ova grupa počinitelja su prijevare na štetu subjekata koji pružaju smještajno-ugostiteljske usluge, rent a car agencije za najam vozila i subjekti za pružanje novčanih transakcija, banke i bankomati. Svakako nije zanemariva niti njihova sklonost činjenju i imovinskih delikata.

Velik broj gostiju i otvorenost granica pogoduju raznim mogućnostima prikriivanja i infiltracije ovakvih počinitelja. U zemlju najčešće ulaze legalno i prijavljuju se kao gosti, a sve pod krinkom kriminaliteta odnosno činjenja kaznenih djela.

Vrlo je važno da svi subjekti prijavljuju dolazak i boravak svojih gostiju u zakonski predviđenom roku, kako bi se ova grupa počinitelja na neki način „držala pod nadzorom“. Svi građani su dužni bilo koji oblik sumnje i sumnjiva ponašanja osoba prijaviti i to na sljedeće načine: osobno, telefonom ili na drugi pogodan način najbližoj policijskoj postaji ili policijskom službeniku. Prilikom takve dojave u cilju zaštite svoga digniteta i integriteta može se zahtijevati anonimnost.

3. Zaposlenici u objektu kao počinitelji

Potreba za sezonskim kadrovima također može stvoriti preduvjete za razvoj nezakonitih radnji i kriminaliteta, budući jedan dio tako zaposlenih osoba ima sklonosti činjenja nezakonitih radnji.

Obzirom na radno mjesto koje osoba obavlja, a budući je najčešće smještena u samom objektu ili depandansu istoga to pogoduje razvoju činjenja kaznenih djela. Nemali je broj osoba koje se sezonski zaposle u objektima kako bi pratile situaciju i korisne informacije i podatke dostavljale izravnom počinitelju koji bi ih potom na adekvatan način i nagradili.

Kada se dogodi kazneno djelo u određenom objektu, vrlo je važno da cjelokupni rukovodeći kadar navedenog objekta u cijelosti bude na raspolaganju policiji.

2. Pravovremena prijava gosta

Pravovremena prijava gosta ima veliku ulogu u povećanju sigurnosti za vrijeme turističke sezone. Naime, pod krinkom turizma moguće je da kao gosti dolaze i počinitelji različitih kaznenih djela, već evidentirani prijestupnici za kojima tragaju domaća ili strane policije. U tom smislu, kako bi policija pravodobno poduzela određene mjere i radnje, ali i spriječila ponavljanje nezakonitih radnji od strane ove vrste „gostiju“ izrazito je važno poštivanje zakonske regulative o prijavi gosta u zato predviđenom roku.

Strani državljani mogu ulaziti u Republiku Hrvatsku i boraviti na njezinom području ako posjeduju odobrenje boravka ili važeću putnu ispravu u koju je unijeta važeća viza. Ako istima za ulazak u Republiku Hrvatsku nije potrebna viza, u Republici Hrvatskoj mogu boraviti najduže 90 dana u razdoblju od šest mjeseci, računajući od dana prvog ulaska.

Zakornost svog boravka strani državljani dokazuju na jedan od sljedećih načina:

- a) ulaznim štambiljem u putnoj ispravi;
- b) potvrdom kratkotrajnog boravka (ova potvrda se izdaje strancu koji posjeduje osobnu iskaznicu ili putnu ispravu u koju nije utisnut ulazni štambilj, uz uvjet da stranac može dokazati zakonitost svog ulaska i boravka, primjerice putna karta, računi i drugi dokazi).

Stranac koji ne posjeduje važeću vizu i odobrenje boravka nezakonito boravi u Republici Hrvatskoj.

Strani državljani na kratkotrajnom boravku svoje boravište moraju prijaviti u roku od 48 sati od ulaska u Republiku Hrvatsku, a u sljedećim slučajevima boravište prijavljuju:

1. pravne i fizičke osobe koje pružaju smještaj strancima – u roku od 24 sata od dana pružanja smještaja;
2. pravne i fizičke osobe koje pružaju usluge veza u luci nautičkog turizma, ako je stranac prvi puta došao na plovilo na kojem će biti smješten – u roku od 12 sati od pružanja usluge smještaja;
3. svaka iduća pravna i fizička osoba koja pruža uslugu veza u luci nautičkog turizma, ako se plovilo nalazi na vezu duže od 6 sati – u roku od 12 sati od dolaska na vez;
4. pravna i fizička osoba koja iznajmljuje plovilo strancu, kada se plovilo preuzima na mjestu gdje se vez ne naplaćuje – u roku od 12 sati od preuzimanja plovila;
5. zdravstvene ustanove, odnosno zdravstveni radnici privatne prakse koji primaju stranca na liječenje – u roku od 48 sati od dana prijema.

Strani državljani koji dolaze stranim plovilima namijenjenim sportu i razonodi i koji se koriste smještajem na tim plovilima, dužni su prijaviti boravište policijskoj postaji nadležnoj za kontrolu prelaska državne granice u luci gdje se obavlja granična kontrola pri ulasku u Republiku Hrvatsku.

Prijava boravka, ukoliko se ne koriste navedene usluge smještaja, može se provesti:

- a) u uredima Turističke zajednice na području gdje stranac boravi;
- b) u nadležnoj policijskoj postaji ili policijskoj upravi na području gdje stranac boravi.

Napomena: Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju doći će do promjena u odnosu na prijavu boravka gostiju koji dolaze iz država s Europskog ekonomskog prostora, o čemu će se više moći pročitati i na Internet stranicama Policijske uprave primorsko-goranske.

3. Uvođenje zaštitarske ili unutarnje čuvarske službe

Uvođenje zaštitarske ili unutarnje čuvarske službe preporuka je svima koji pružaju ugostiteljsko-smještajne usluge za velik broj gostiju. Kao primjer možemo navesti hotele i motele s većim brojem smještajnih kapaciteta, turistička naselja s većim brojem paviljona, parkirališne prostore u vlasništvu hotela ili turističkih naselja, kampove pa čak i plaže.

Važno je naglasiti kako je za pravilno i savjesno obavljanje čuvarske službe potrebno angažirati vitalne, kondicijski spremne i psihički stabilne osobe uz poštivanje pravila i načela važećih zakonskih propisa vezanih uz ustrojavanje unutarnje čuvarske službe.

4. Mjere i radnje u slučajevima dojava o podmetnutoj eksplozivnoj napravi, prilikom pronalaska sumnjivog predmeta i nakon eksplozije

4. 1. Dojava o podmetnutoj eksplozivnoj napravi

Dojave o podmetnutoj eksplozivnoj napravi mogu se zaprimiti putem telefona, u pisanom obliku – pismom, porukom ili elektroničkom poštom te neposrednom usmenom dojavom.

4. 1. 1. Telefonska dojava o eksplozivnoj napravi

Prilikom dojava o podmetnutoj napravi putem telefona potrebno je ostati pribran, zapisati broj telefona s kojeg se poziva te točno vrijeme poziva i točne riječi kojima je prijetnja izrečena. Ako je moguće bilo bi dobro uspostaviti razgovor s osobom koja poziva kako bi se saznalo kada će eksplozivna naprava eksplodirati, gdje se nalazi i kako izgleda, ali i razloge zašto osoba to čini i koja organizacija stoji iza toga. Pozornost je potrebno obratiti i na govor pozivatelja (narječje, naglasak, pokušaj iskrivljavanja glasa ili govora) te na zvukove koji se čuju iz pozadine odnosno s mjesta kojeg se javlja.

4. 1. 2. Pisana dojava o eksplozivnoj napravi

Pisana dojava može se zaprimiti pismom koje je pristiglo redovitom poštom, pisanom prijetnjom ostavljenom u poštanski sandučić ili na drugo pogodno mjesto, elektroničkom poštom ili porukom na mobitelu, kao i telefaksom.

Pisana dojava s koje se može izuzeti trag ne smije se dirati već je treba sačuvati radi kriminalističkog vještačenja, dok se dojava zaprimljena putem elektroničke pošte ne smije brisati prije negoli to dopuste policijski službenici.

4. 1. 3. Neposredna usmena dojava o eksplozivnoj napravi

U slučaju dojava o postavljenoj eksplozivnoj napravi koja se priopćava neposredno usmenim putem potrebno je utvrditi u kojoj je mjeri moguće vjerovati osobi koja prijeti ili prenosi nečiju prijetnju. Posebnu pozornost potrebno je obratiti na to da li se radi o psihički bolesnoj osobi, da li je prijetnja izrečena šaljivim tonom, da li je osoba pod utjecajem alkohola, droga i sl.

4. 2. Pronalazak sumnjivog predmeta

Prilikom pronalaska predmeta za koji se sumnja da predstavlja opasnu napravu potrebno je poduzeti mjere koje obuhvaćaju niz radnji kako zbog mjesta na kojem je predmet zatečen tako i zbog samog izgleda predmeta. Sumnjivi predmet može biti predmet zatečen na javnom mjestu, a gdje se ne uklapa u okoliš, u objektu ili šticienom prostoru, a nepoznat je djelatnicima ili službi osiguranja ili im je nepoznat način na koji se predmet našao na tom mjestu. Osim toga neobičan izgled i nepoznat sadržaj predmeta također pobuđuju sumnju.

Kada se sumnjivi predmet zatekne na otvorenom prostoru potrebno je evakuirati osobe na dovoljnu udaljenost od predmeta (barem 100 m) ili im dozvoliti da se sami zaklone izvan zone do prestanka opasnosti.

Pronalaskom sumnjivog predmeta u objektu može doći do djelomične ili potpune evakuacije objekta. Odluku o tome donose vlasnici ili odgovorne osobe objekta, organizacije ili ustanove. Za uspješnu evakuaciju objekt mora imati plan evakuacije, odgovornu osobu koja ima ovlasti izdavati zapovjedi i uvježbano osoblje.

Osoblje objekta prilikom evakuacije mora brzim pogledom provjeriti sigurnost putova i mjesta evakuacije, priopćiti osobama stvaran ili lažni razlog evakuacije, isključiti dovode pojedinih instalacija (struja, plin, voda), otvoriti prozore na objektu te tijekom evakuacije ostaviti otključana vrata prostorija kao i otključan namještaj. Također, iz objekta treba ponijeti osobne stvari i provjeriti da li je objekt u potpunosti evakuiran.

Osim toga, osoblje objekta trebalo bi saznati kada je sumnjivi predmet otkriven i tko ga je otkrio te koliko se dugo predmet nalazi na tom mjestu, da li ga je netko pomicao (kada i zbog čega) te ako je pomican gdje se prije nalazio. Također, osoblje bi se trebalo informirati o tome da li je netko vidio osobu koja je ostavila predmet i da li ju netko poznaje te da li su u blizini primijećene sumnjive osobe.

4. 3. Što nakon eksplozije?

U slučaju aktiviranja eksplozivne naprave djelatnici trebaju obaviti sljedeće radnje:

- zonu eksplozije pokušati obilježiti (npr. trakom ili sl.);
- odmah udaljiti osobe zatečene na mjestu događaja i ne dopustiti pristup u zonu osiguranja;
- zapisati po mogućnosti njihove osobne podatke ili ih zadržati do dolaska policije;
- pregledom prostora utvrditi postoji li u blizini izvor novih opasnosti (druge eksplozivne naprave, opasnost od istjecanja plina, od urušavanja i sl.);
- iskopčati dovod plina, struje i vode;
- u slučaju promjene mjesta događaja potrebno je izvijestiti ekipu za očevid.

4. Instaliranje različitih sustava tehničke zaštite

Različitim tehničkim uređajima i opremom mogu se zaštititi objekti i prostori od neovlaštenog ulaska, provala, krađa, eksplozija, požara i drugih opasnosti.

Alarmni sustav

Instaliranjem alarmnog sustava u objekt i isticanjem oznake o alarmnom sustavu na ulaznim vratima umanjujete vjerojatnost provale u svoj objekt. No, ako do provale dođe, aktivirani alarmni sustav promptno će o štetnom događaju odaslati signal vama odnosno vlasniku objekta kao i nadležnim službama.

Video nadzor

Postavljanjem video nadzora dobiva se vizualna informacija o događajima i stanju u određenom objektu važna kako za sigurnost ljudi i imovine tako i za unaprjeđenje poslovanja.

Portafonski sustavi

Portafonski, video-portafonski i interkom sustavi prvenstveno su namijenjeni kao sredstva verifikacije za kontrolu ulaska u objekt, ali i kao komunikacijski sustavi opće namjene.

Vatrodojava i plinodojava

Vatrodojavni sustavi u objektima samostalno otkrivaju i dojavljuju pojavu požara te su izuzetno važan segment u zaštiti osoba i imovine. Pravovremenom detekcijom požara sprječavaju se velike materijalne štete i umanjuje mogućnost stradavanja ljudi.

Rampe i klizna dvorišna vrata

Automatske rampe i klizna dvorišna vrata osiguravaju parkirališni prostor namijenjen gostima vašeg objekta od neovlaštenog parkiranja, a u kombinaciji s drugim sustavima tehničke zaštite kao što je na primjer video nadzor, uvelike smanjuju mogućnost otuđenja vozila, provale i krađe iz vozila.

5. Preporuke o samozaštiti gostiju u vašem objektu

Osim dugo očekivanog, bezbrižnog godišnjeg odmora, domaći i strani turisti mogu se susresti i s neplaniranim problemima kao što su gubitak ili krađa osobnih dokumenata, krađa vrijednih stvari na plaži, iz vozila ili smještajnog objekta te prometne nesreće. Upravo zato, upozorite vaše goste da budu oprezni i čuvaju osobne stvari te ih upoznajte s preporukama i savjetima Policijske uprave primorsko-goranske za ***Siguran i bezbrižan odmor***, kako slijedi:

SPRIJEČITE PROBLEME — UŽIVAJTE U ODMORU!

- ✓ vrijedne stvari uvijek pohranjujte u hotelske sefove
- ✓ ako u objektu u kojem ste smješteni nema sigurnosnog sefa, vrijedne stvari nikad ne ostavljajte na predvidivim mjestima
- ✓ vrijedne stvari nikad ne držite zajedno na jednom mjestu
- ✓ dokumente i kreditne kartice uvijek držite odvojeno od novca i drugih vrijednosti
- ✓ prije izlaska iz hotelske sobe dobro provjerite jeste li zatvorili vrata i prozore koje je lako dosegnuti
- ✓ prilikom izlaska nikada ne nosite sa sobom veliku svotu novca, uzmite onoliko koliko vam je dovoljno za izlazak
- ✓ dokumente i novac nikad ne nosite u istome džepu
- ✓ novac uvijek mijenjajte u poslovnica banaka, poštama ili drugim novčarskim kućama – razlika u tečajevima koje nude nelegalne mjenjačnice novca i banke toliko je neznatna da se ne isplati riskirati
- ✓ mobitel nikada ne nosite na uzici oko vrata, u džepu je sigurnije
- ✓ novčanik po mogućnosti uvijek držite u prednjem džepu ili u torbici oko pojasa
- ✓ kod plaćanja se uvijek koristite novčanicama u manjim apoenima — opskrbite se takvim novčanicama prije izlaska

NA PLAŽU SIGURNO!

- ✓ na plažu nikad ne nosite mnogo novca ili druge vrijednosti — pohranite ih u sefove
- ✓ svoje stvari na plaži držite pod osobnim nadzorom ili pod nadzorom prijatelja ili poznate osobe – digitalni aparati, kamere i slične stvari omiljena su meta kradljivcima na plažama
- ✓ ako ste pokradeni, pretražite bližu okolicu, možda pronađete dio svojih stvari — spremite ih u vrećicu i predajte policiji.
- ✓ plivajte unutar zone namijenjene kupaćima!

PREPORUKA NAUČARIMA

- ✓ ne plovite na udaljenosti manjoj od:
 - 200 m od obale s brodovima i brodicama za sport i zabavu;
 - 50 m od obale motornim brodicama i jedrilicama te 300 m kod vožnje gliserom!

ZAŠTITITE SVOJE VOZILO!

- ✓ u parkiranom vozilu nikada ne ostavljajte vrijedne stvari na vidljivom mjestu;
- ✓ ako vaše vozilo nije opremljeno nikakvim alarmnim uređajem, parkirajte na vidljivom ili bar dobro osvijetljenom i prometnom mjestu;

- ✓ provjerite jesu li svi otvori na vozilu zatvoreni, uključujući i otvor na krovu.

PROMET: NE ŽURITE — NA ODMORU STE!

- ✓ ne vozite u alkoholiziranom stanju jer je opasno i kažnjivo;
- ✓ vozač se prilikom vožnje smije koristiti mobitelom samo uz tzv. uređaje za slobodne ruke (*hand s free* uređaji);
- ✓ prilikom vožnje preporučuje se korištenje upaljenih svjetala;
- ✓ korištenje sigurnosnog pojasa u vožnji obvezno je za vozača i za putnike;
- ✓ kod vožnje motocikla i mopeda obavezno je korištenje zaštitne kacige za vozača i suvozača;
- ✓ u slučaju nepropisnog parkiranja vozila, policija je ovlaštena premjestiti vozilo na za to posebno određeno parkiralište, a troškove snosi vozač vozila;
- ✓ u slučaju prometne nesreće, u najkraćem roku izvijestite policiju na broj 192.

GUBITAK OSOBNIH ISPRAVA

- ✓ u slučaju gubitka osobnih isprava, događaj se mora prijaviti najbližoj policijskoj postaji, a nakon povratka u mjesto prebivališta u matičnoj policijskoj postaji pokrenuti postupak za izdavanje novog dokumenta

VAŽNI TELEFONSKI BROJEVI

Centar 112	112	
Hitna pomoć	112	
Pomoć na cesti	112	
Policija	192	
Vatrogasci	193	
Pozivni broj za Hrvatsku	385	

Policajska uprava primorsko-goranska

<http://primorsko-goranska.policija.hr/>

LITERATURA I IZVORI

Dujmović, Karas, Kolar-Gregorić, Šuperina. (2007) Kriminalistika.

Horvatić, Ž. (1998) Osnove kriminologije.

Horvatić, Cvitanović. (1999) Politika suzbijanja kriminaliteta.

Perić, V. (1987). Oblici operativne djelatnosti SJS

<http://www.kvarner.hr>

<http://www.mup.hr/89335.aspx>

<http://www.pgz.hr>

<http://www.nn.hr/>

Kazneni zakon (broj 125/2011),

Zakon o pružanju usluga u turizmu (broj 68/2007 i 88/2010),

Zakon o privatnoj zaštiti (broj 63/2003, 31/2010 i 139/2010) i

Zakon o ugostiteljskoj djelatnosti (broj 138/2006, 152/2008, 43/2009, 80/2010 i 50/12).